YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

6 päivänä lokakuuta 2009 *

Yhdistetyissä asioissa C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P,

joissa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvista neljästä valituksesta, jotka on pantu vireille kahdessa ensimmäisessä asiassa 11.12.2006 ja kahdessa jälkimmäisessä asiassa 18.12. ja 13.12.2006,

GlaxoSmithKline Services Unlimited, aiemmin Glaxo Wellcome plc, kotipaikka Brentford (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan I. Forrester, QC, sekä abogado S. Martínez Lage, dikigoros A. Komninos ja Rechtsanwalt A. Schulz,

valittajana,

ja jossa valittajan vastapuolina ja muina osapuolina ovat

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään T. Christoforou, F. Castillo de la Torre ja E. Gippini Fournier, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

jota tukee

Puolan tasavalta, asiamiehinään E. Ośniecka-Tamecka, M. Kapko ja K. Majcher,

väliintulijana muutoksenhakuasteessa,

European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC), kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajinaan Rechtsanwalt M. Hartmann-Rüppel ja Rechtsanwalt W. Rehmann,

Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV, kotipaikka Mülheim an der Ruhr (Saksa), edustajanaan Rechtsanwalt W. Rehmann,

Spain Pharma SA, kotipaikka Madrid (Espanja), ja

Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar), kotipaikka Madrid (Espanja), edustajinaan abogado M. Araujo Boyd ja abogado J. Buendía Sierra,

väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa (C-501/06 P),

sekä

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään T. Christoforou, F. Castillo de la Torre ja E. Gippini Fournier, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

jota tukee

Puolan tasavalta, asiamiehinään E. Ośniecka-Tamecka, M. Kapko ja K. Majcher,

väliintulijana muutoksenhakuasteessa,

ja jossa valittajan vastapuolina ja muina osapuolina ovat

GlaxoSmithKline Services Unlimited, aiemmin Glaxo Wellcome plc, kotipaikka Brentford (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan I. Forrester, QC, dikigoros A. Komninos ja Rechtsanwalt A. Schulz,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC), kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajanaan Rechtsanwalt M. Hartmann-Rüppel,

Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV, kotipaikka Mülheim an der Ruhr (Saksa),

Spain Pharma SA, kotipaikka Madrid (Espanja), ja

Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar), kotipaikka Madrid (Espanja),

väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa (C-513/06 P),

sekä

European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC), kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajinaan Rechtsanwalt M. Hartmann-Rüppel ja Rechtsanwalt W. Rehmann,

valittajana,

ja jossa valittajan vastapuolina ja muina osapuolina ovat

GlaxoSmithKline Services Unlimited, aiemmin Glaxo Wellcome plc, kotipaikka Brentford (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajanaan I. Forrester, QC,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään T. Christoforou, F. Castillo de la Torre ja E. Gippini Fournier, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV, kotipaikka Mülheim an der Ruhr (Saksa),

Spain Pharma SA, kotipaikka Madrid (Espanja), ja

Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar), kotipaikka Madrid (Espanja),

väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa (C-515/06 P),

sekä

Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar), kotipaikka Madrid (Espanja), edustajinaan abogado M. Araujo Boyd ja abogado J. Buendía Sierra,

valittajana,

ja jossa valittajan vastapuolina ja muina osapuolina ovat

GlaxoSmithKline Services Unlimited, aiemmin Glaxo Wellcome plc, kotipaikka Brentford (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan I. Forrester, QC, ja Rechtsanwalt A. Schulz,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään T. Christoforou, F. Castillo de la Torre ja E. Gippini Fournier, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC), kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajanaan Rechtsanwalt M. Hartmann-Rüppel,

Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV, kotipaikka Mülheim an der Ruhr (Saksa), ja

Spain Pharma SA, kotipaikka Madrid (Espanja),

väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa (C-519/06 P),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit A. Ó Caoimh, J. Klučka (esittelevä tuomari), U. Lõhmus ja A. Arabadjiev,

julkisasiamies: V. Trstenjak,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Malaček,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.3.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 30.6.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Valituksillaan GlaxoSmithKline Services Unlimited (jäljempänä GSK) (C-501/06 P), Euroopan yhteisöjen komissio (C-513/06 P), European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC) (C-515/06 P) ja Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar) (C-519/06 P) vaativat yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan osittain Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-168/01, GlaxoSmithKline Services vastaan komissio, 27.9.2006 antaman tuomion (Kok., s. II-2969; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla tämä kumosi EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta (Asiat IV/36.957/F3 Glaxo Wellcome (ilmoitus), IV/36.997/F3 Aseprofar ja Fedifar (kantelu), IV/37.121/F3 Spain Pharma (kantelu), IV/37.138/F3 BAI (kantelu) ja IV/37.380/F3 EAEPC (kantelu)) 8.5.2001 tehdyn komission päätöksen 2001/791/EY (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös) 2–4 artiklan ja hylkäsi GSK:n nostaman kanteen muilta osin.

2 Komissio oli katsonut kyseisellä päätöksellä, että Glaxo Wellcome SA (jäljempänä GW), joka on GSK:n tytäryhtiö, oli rikkonut EY 81 artiklan 1 kohtaa, koska se oli tehnyt espanjalaisten tukkumyyjien kanssa sopimuksen, jossa tehtiin ero hintojen, jotka tukkumyyjiltä laskutetaan, kun on kyse Espanjan alueella apteekeille ja sairaaloille

jälleenmyytävistä korvattavista lääkkeistä, ja korkeampien hintojen, jotka laskutetaan, kun on kyse viennistä mihin tahansa muuhun jäsenvaltioon, välillä. Komissio oli lisäksi hylännyt EY 81 artiklan 3 kohdan mukaisen, poikkeusluvan myöntämistä kyseiselle sopimukselle koskevan hakemuksen.

Asian tausta

3 Tämän asian taustalla olevat tosiseikat, jotka esitetään valituksenalaisen tuomion 8–21 kohdassa, voidaan tiivistää seuraavasti.

4 GSK on Yhdistyneen kuningaskunnan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, jonka kotipaikka on Brentford (Yhdistynyt kuningaskunta). Se kuuluu GlaxoSmithKline-konserniin, joka on yksi tärkeimmistä lääkkeiden valmistajista maailmassa. GW on Espanjan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, jonka kotipaikka on Madrid (Espanja) ja jonka päätoimialana on lääkkeiden tuotekehitys, valmistus ja markkinointi Espanjassa.

5 GW ilmoitti 6.3.1998 päivätyllä kirjeellä komissiolle asiakirjan, jonka otsikkona oli ”[GW:lle] ja sen tytäryhtiöille kuuluvien lääketuotteiden myyntiä valtuutetuille tukkumyyjille koskevat yleiset ehdot” (jäljempänä sopimus), saadakseen 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, EYVL 1962, 13, s. 204) mukaisen puuttumattomuustodistuksen tai poikkeusluvan. GSK toimitti 28.7.1998 päivätyllä kirjeellä komissiolle täydentävän ilmoituksen.

6 Sopimusta sovelletaan 82 lääkkeeseen, jotka on tarkoitettu myytäviksi Espanjaan sijoittautuneille tukkumyyjille, joiden kanssa GW:llä on liikesuhteita jakeluverkkojen ulkopuolella. Nämä voivat jälleenmyydä niitä espanjalaisille sairaaloille tai apteekeille,

jotka luovuttavat niitä asiakkaille lääkemääräyksen esittämistä vastaan. Ne voivat jälleenmyydä niitä myös toisiin jäsenvaltioihin rinnakkaiskaupalla, jota ne harjoittavat hintaerojen vuoksi. Näihin 82 lääkkeeseen kuuluu kahdeksan lääkettä, joiden GSK esittää olevan erityisen todennäköisiä rinnakkaiskaupan kohteita lähinnä Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisessä kaupassa.

7 Näiden 82 lääkkeen osalta sopimuksen lausekkeessa 4 määrätään kahdesta eri hinnasta ja siinä todetaan seuraavaa:

”A) Lääkkeistä 20.12.1990 annetun lain nro 25/1990 (BOE nro 306, 22.12.1990) 100 §:n 1 momentin ensimmäisen kohdan ja 2 momentin säännösten nojalla [GW:n] ja sen tytäryhtiöiden lääkkeiden hinta ei koskaan saa ylittää Espanjan toimivaltaisten terveysviranomaisten vahvistamaa ylintä teollista hintaa, kun kyseisten säännösten soveltamisen määrittävät kaksi seuraavaa edellytystä toteutuvat:

– edellä mainitut lääkkeet rahoitetaan Espanjan sosiaaliturvasta tai Espanjan julkisista varoista,

– hankitut lääkkeet saatetaan markkinoille kansallisella tasolla eli espanjalaisten apteekkien tai sairaaloiden kautta.

B) Jos jompikumpi näistä edellytyksistä ei täyty (eli tapaukset, joissa Espanjan lainsäädännössä annetaan laboratorioille täysi vapaus asettaa lääkkeiden hinnat itse), [GW] ja sen tytäryhtiöt vahvistavat lääkkeidensä hinnan todellisten, objektiivisten ja syrjimättömien taloudellisten perusteiden mukaisesti täysin riippumatta lääkkeen lopullisesta määränpäästä, josta päättää ostava tukkuliike.

[GW] ja sen tytäryhtiöt soveltavat lääkkeisiinsä hintaa, jota ne ovat sisäisten taloudellisten tutkimustensa perusteella alun perin ehdottaneet Espanjan terveysviranomaisille ja puolueettomasti ajantasaistaneet ottaen huomioon elinkustannusten nousun [lain nro 25/1990] 100 §:n 1 momentin ensimmäisen kohdan ja 2 momentin säännösten ja lääkkeiden hintojen vahvistamista koskevan aiemmin annetun Espanjan lainsäädännön mukaisesti.”

8 GW lähetti 6.3.1998 päivätyillä kirjeillä sopimusluonnoksen 89:lle Espanjaan sijoittautuneelle tukkumyyjälle, joista 75, joiden osuus oli yli 90 prosenttia GW:n kokonaismyynnistä Espanjassa vuonna 1998, allekirjoitti sen myöhemmin. Kyseinen sopimus tuli voimaan 9.3.1998.

9 Muun muassa Aseprofar riitautti sopimuksen laillisuuden Espanjan kilpailuviranomaisessa ja Espanjan tuomioistuimissa.

10 Lisäksi muun muassa EAEPC ja Aseprofar tekivät komissiolle kanteluja, joiden mukaan sopimus oli EY 81 artiklan 1 kohdan vastainen.

11 Komissio teki 8.5.2001 riidanalaisen päätöksen, jossa todetaan seuraavaa:

”1 artikla

[GW] on rikkonut perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa tekemällä Espanjan tukkumyyjien kanssa sopimuksen, jossa erotellaan hinnat, jotka tukkumyyjiltä peritään

kotimaassa apteekeille ja sairaaloille jälleenmyytävistä lääkkeistä, ja korkeammat hinnat, jotka peritään viennistä johonkin jäsenvaltioon.

2 artikla

[GW:n] hakemus, joka koskee poikkeuksen myöntämistä edellä 1 artiklassa tarkoitetulle sopimukselle perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan nojalla, hylätään.

3 artikla

[GW:n] on välittömästi lopetettava 1 artiklassa tarkoitettu rikkominen, jollei se ole jo tehnyt näin. Sen on pidättäydyttävä toteuttamasta toimenpiteitä, joilla tämä rikkominen toistetaan, sekä toimenpiteitä, joilla on sama tarkoitus tai seuraus.

4 artikla

[GW:n] on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta toimenpiteet, jotka se on toteuttanut rikkomisen lopettamiseksi.”

Menettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

12 Valituksenalaisen tuomion 22–37 kohdasta ilmenee, että GSK nosti kanteen riidanalaisesta päätöksestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 23.7.2001 toimittamallaan kannekirjelmällä. EAEPC ja Aseprofar pyysivät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 8.11. ja 16.11.2001 toimittamillaan asiakirjoilla saada osallistua asian käsittelyyn väliintulijoina komission vaatimusten tukemiseksi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisen kohdan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 115 artiklan 1 kohdan nojalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtaja hyväksyi väliintulohakemukset 27.11.2002 antamallaan määräyksellä.

13 Valituksenalaisella tuomiolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi seuraavaa:

”1) [Riidanalaisen päätöksen] 2, 3 ja 4 artikla kumotaan.

2) Kanne hylätään muilta osin.

3) [GSK:n] vastattavana on puolet sen omista oikeudenkäyntikuluista, ja se on velvoitettava korvaamaan puolet komission oikeudenkäyntikuluista, väliintuloihin liittyvät kulut mukaan lukien.

4) Komission vastattavana on puolet sen omista oikeudenkäyntikuluista, ja se on velvoitettava korvaamaan puolet [GSK:n] oikeudenkäyntikuluista, väliintuloihin liittyvät kulut mukaan lukien.

5) [Aseprofar], – – [EAEPC], – – vastaavat [kumpikin] omista kuluistaan.”

Asianosaisten vaatimukset ja menettely yhteisöjen tuomioistuimessa

14 Valituksellaan GSK vaatii yhteisöjen tuomioistuinta

– kumoamaan valituksenalaisen tuomion sikäli kuin siinä hylätään kumoamiskanne, jonka se on nostanut riidanalaisen päätöksen 1 artiklasta, tai toteuttamaan muut asianmukaisiksi katsomansa toimenpiteet ja

– velvoittamaan komission korvaamaan GSK:n oikeudenkäyntikulut.

15 Vastineessaan komissio teki niin ikään vastavalituksen. Se vaatii yhteisöjen tuomioistuinta

– hylkäämään GSK:n valituksen kokonaisuudessaan

– kumoamaan valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 ja 3–5 kohdan

– antamaan lopullisen ratkaisun asiassa hylkäämällä kumoamiskanteen asiassa T-168/01 perusteettomana ja

– velvoittamaan GSK:n korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhaussa.

16 Vastineessaan vastavalitukseen GSK vaatii yhteisöjen tuomioistuinta jättämään kyseisen valituksen tutkimatta tai katsomaan sen perusteettomaksi tai jättämään sen tutkimatta ja katsomaan sen perusteettomaksi ja velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

17 Valituksellaan komissio esittää samat kolme viimeistä vaatimusta, jotka se esitti vastineessaan ja vastavalituksessaan asiassa C-501/06 P, ja se vaatii yhteisöjen tuomioistuinta

– kumoamaan valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 ja 3–5 kohdan

– antamaan lopullisen ratkaisun asiassa hylkäämällä kumoamiskanteen asiassa T-168/01 perusteettomana ja

– velvoittamaan GSK:n korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhaussa.

18 Valituksellaan EAEPC vaatii yhteisöjen tuomioistuinta

– kumoamaan valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen ja

– velvoittamaan GSK:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhaussa.

19 Valituksellaan Aseprofar vaatii yhteisöjen tuomioistuinta

– kumoamaan valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 kohdan

– antamaan lopullisen ratkaisun asiassa T-168/01 hylkäämällä GSK:n vaatimuksen kokonaisuudessaan ja vahvistamalla riidanalaisen päätöksen

– kumoamaan valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 3–5 kohdan ja

– velvoittamaan GSK:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhaussa.

20 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti päätti 17.12.2008 antamallaan määräyksellä yhdistää asiat C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Valitukset

21 Selvyyden vuoksi tietyt valittajien esittämät valitusperusteet tutkitaan erikseen, kun taas muita tutkitaan yhdessä niiden samankaltaisuuden vuoksi.

Tutkittavaksi ottaminen

Aseprofarin ja komission, jota Puolan tasavalta tukee, esittämien itsenäisten valitusperusteiden, jotka koskevat EY 81 artiklan 1 kohtaa, tutkittavaksi ottaminen

– Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

22 GSK väittää, että komission ja Aseprofarin valitukset sekä Puolan tasavallan väliintulokirjelmä on pääasiallisesti jätettävä tutkimatta. Näillä asiakirjoilla niiden tekijät riitauttavat GSK:n mukaan EY 81 artiklan 1 kohtaa koskevat valituksenalaisen tuomion perustelut eivätkä sen tuomiolauselmaa. GSK toteaa, että valitusperusteilla, jotka koskevat valituksenalaisen tuomion perusteluja, jotka liittyvät EY 81 artiklan 1 kohtaan, ei missään tapauksessa voi olla vaikutusta kyseisen tuomion tuomiolauselman 2 kohtaan, jossa vahvistetaan riidanalaisen päätöksen 1 artikla siltä osin, että sopimuksella rikottiin EY 81 artiklan 1 kohtaa. GSK väittää, että valitusten tutkittavaksi ottamista koskevan oikeuskäytännön mukaan kaikki valitusperusteet, joilla pyritään

kyseenalaistamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelut, jotka koskevat EY 81 artiklan 1 kohtaa, on jätettävä tutkimatta.

– Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

23 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että valittajalla on oikeussuojan tarve vain, jos valituksen lopputulos voi tuottaa valittajalle etua (asia C-111/99 P, Lech-Stahlwerke v. komissio, määräys 25.1.2001, Kok., s. I-727, 18 kohta ja asia C-503/07 P, Saint-Gobain Glass Deutschland v. komissio, määräys 8.4.2008, Kok., s. I-2217, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

24 Esillä olevassa asiassa komissio ja Aseprofar väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen arvioinnissaan, joka koski sopimuksen kilpailunvastaista tarkoitusta, mutta vaativat yhteisöjen tuomioistuinta pysyttämään valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohdan ja korvaamaan perustelut.

25 Tässä tilanteessa, kuten GSK perustellusti toteaa, on kiistatonta, että komission ja Aseprofarin esittämillä valitusperusteilla ei voida yhtäältä tuottaa niille etua eikä toisaalta vaikuttaa valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohtaan, jossa vahvistetaan EY 81 artiklan 1 kohdan rikkominen.

26 Komission ja Aseprofarin itsenäiset valitukset on näin ollen jätettävä tutkimatta siltä osin kuin ne kohdistuvat valituksenalaisen tuomion perusteluihin, jotka liittyvät EY 81 artiklan 1 kohtaan.

Komission vastavalituksen tutkimatta jättäminen, mitä GSK on vaatinut

– Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

27 GSK väittää ensinnäkin, että vastavalitus on jätettävä tutkimatta, koska komissio on jo tehnyt valituksen valituksenalaisesta tuomiosta asiassa C-513/06 P. Sen mukaan valitus ja vastavalitus ovat yhden vaihtoehdon kaksi osaa, joita ei voida käyttää kumulatiivisesti.

28 Toiseksi vastavalitus on GSK:n mukaan oikeudenkäynnin väärinkäyttöä, koska se on identtinen asiassa C-513/06 P tehdyn valituksen kanssa, minkä vuoksi se on jätettävä tutkimatta. GSK toteaa, että koska nämä kaksi toimea koskevat riitaa, jossa on samat asianosaiset, joilla on sama päämäärä ja jotka tukeutuvat samoihin valitusperusteisiin, myöhempi toimi eli vastavalitus on jätettävä tutkimatta.

29 Kolmanneksi vastavalitus on GSK:n mukaan jätettävä tutkimatta siksi, että siinä riitautetaan valituksenalaisen tuomion tietyt osat, joissa hyväksytään komission vaatimukset. GSK:n mukaan tutkimatta jättäminen on ilmeistä, koska valitusperuste, joka on suunnattu valituksenalaisen tuomion perusteluihin, jotka eivät vaikuta sen tuomiolauselmaan, on tehoton, minkä vuoksi se on hylättävä.

30 Komissio väittää muun muassa, että useimmat EY 81 artiklan 1 kohtaa koskevat argumentit liittyvät kysymyksiin, jotka koskevat saman artiklan 3 kohtaa, koska ne liittyvät markkinoiden väitettyihin erityispiirteisiin, joilla on merkitystä näiden kummankin kohdan osalta. Se väittää myös, että nämä argumentit on ymmärrettävä vastaukseksi argumentteihin, jotka esitettiin GSK:n valituksessa. Komissio lisää, että missään säädöksessä ei todeta, että vastavalitus on jätettävä tutkimatta tilanteessa, jossa itsenäinen valitus on jo tehty.

– Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

31 Argumentista, jonka mukaan komissio ei voi tehdä kumulatiivisesti valitusta ja vastavalitusta, koska tämä on muun muassa oikeudenkäynnin väärinkäyttöä, on todettava, että ensinnäkään yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan sanamuodosta ei ilmene, että asianosainen ei voisi tehdä kumulatiivisesti valitusta ja vastavalitusta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen samasta tuomiosta, mihin ei vaikuta myöskään se, että tähän tuomioon liittyy useita asioita ja että nämä asiat on yhdistetty. Toiseksi asioiden C-501/06 P ja C-513/06 P yhdistämisestä huolimatta ne eivät ole menettäneet itsenäistä luonnettaan.

32 GSK:n argumenttia ei näin ollen voida hyväksyä.

33 Argumentista, jonka mukaan vastavalitus on jätettävä tutkimatta, koska sen tekijä riitauttaa valituksenalaisen tuomion tietyt osat eikä kyseisen tuomion tuomiolauselman 2 kohtaa, on todettava, että samalla tavoin kuin valituksen osalta valittajan oikeussuojan tarve edellyttää, että vastavalitus voi tuloksellaan hyödyttää sen tehnyttä asianosaista.

34 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 52 kohdassa, komissio kuitenkin totesi menettelyn kuluessa, että sen argumentaatiolla vastavalituksessa pyrittiin ennen kaikkea vastaamaan GSK:n valitukseen. Komission mukaan tällaista argumentaatiota ei siis voida pitää yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa olevan toisen vaihtoehdon mukaisena vastavalituksena vaan työjärjestyksen 116 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa olevan ensimmäisen vaihtoehdon mukaisena GSK:n valituksen hylkäämistä koskevana vaatimuksena.

35 Tästä on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 1 kohdan mukaan vastineessa voidaan vaatia valituksen hylkäämistä kokonaan tai osittain tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen kumoamista kokonaan tai osittain tai ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyjen vaatimusten hyväksymistä kokonaan tai osittain, mutta ei uusien vaatimusten hyväksymistä.

36 Kyseisen määräyksen sanamuodosta ei kuitenkaan mitenkään ilmene, että Aseprofarilta, EAEPC:ltä tai komissiolta olisi evätty mahdollisuus vedota puolustautumisperusteisiin GSK:n valituksessaan esittämiin nimenomaisiin valitusperusteisiin vastaamiseksi niiden syiden selittämiseksi, joiden vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin erehtyi EY 81 artiklan 1 kohdan tulkinnassa ja soveltamisessa, sekä sen esittämiseksi, miten tätä määräystä pitäisi tulkita.

37 Tästä seuraa, että vastauksena GSK:n asiassa C-501/06 P tekemään valitukseen komissio sekä Aseprofar ja EAEPC voivat vaatia GSK:n valituksen, joka koskee valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohtaa, hylkäämistä.

38 Toisin kuin GSK väittää, sillä, että komissio esitti puolustautumisperusteensa vastineensa osassa, jonka otsikko on ”vastavalitus”, ei aseteta tätä päätelmää kyseenalaiseksi. On nimittäin kiistatonta, ettei voida pidättäytyä tarkastelemaan yksinomaan sen osan muodollista otsikkoa, jossa komissio kehitteli argumentaatiotaan, ottamatta huomioon tämän osan sisältöä. Esillä olevassa asiassa valitusta sanamuodosta huolimatta on ilmeistä, että vastineen ”vastavalitusosa” on vaatimus valituksen hylkäämiseksi.

39 Edellä esitetyn valossa GSK:n esittämä oikeudenkäyntiväite, joka koskee vastavalitusta, on hylättävä.

EY 81 artiklan 1 kohtaa koskeva valitusperuste, johon GSK on vedonnut

40 On muistutettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi valituksenalaisen tuomion 114–147 kohdassa, voitiinko komission pääasiallinen päätelmä, jonka mukaan sopimuksen lauseke 4 on katsottava kielletyksi EY 81 artiklan 1 kohdassa, koska sillä pyritään rajoittamaan rinnakkaistuontia, hyväksyä.

41 Valituksenalaisen tuomion 114–116 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että sopimuksella pyrittiin ottamaan käyttöön hintadifferointijärjestelmä, jolla pyrittiin rajoittamaan rinnakkaiskauppaa, ja että sen tarkoituksena on periaatteessa katsottava olevan kilpailun rajoittaminen.

42 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kuitenkin valituksenalaisen tuomion 117–119 kohdassa, että kun otetaan huomioon oikeudellinen ja taloudellinen asiayhteys, pelkästään tämän rinnakkaiskaupan rajoittamista koskevan tarkoituksen perusteella ei voida olettaa, että sopimuksella oli kilpailunvastainen tarkoitus. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi päinvastoin, että EY 81 artiklan 1 kohdan soveltaminen esillä olevaan asiaan ei voi riippua yksinomaan siitä, että kyseisellä sopimuksella pyritään rajoittamaan lääkkeiden rinnakkaiskauppaa tai eristämään yhteismarkkinat – näiden seikkojen perusteella voidaan päätellä, että sopimus vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan –, vaan tämä edellyttää lisäksi sen tarkastelemista, onko sopimuksen tarkoituksena tai vaikutuksena kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen asianomaisilla markkinoilla loppukuluttajan vahingoksi.

43 Valituksenalaisen tuomion 121 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, että vaikka on selvää, että rinnakkaiskauppa saa tiettyä suojaa, se ei saa sitä sellaisenaan vaan siltä osin kuin sillä edistetään yhtäältä kaupan kehitystä ja toisaalta kilpailun vahvistumista eli jälkimmäisen seikan osalta siltä osin kuin loppukuluttajat saavat tehokkaan kilpailun etuja hyödykkeiden tarjonnan tai hintojen muodossa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että vaikka siis on selvää, että sopimuksella, jolla pyritään rajoittamaan rinnakkaiskauppaa, on lähtökohtaisesti katsottava pyrittävän kilpailun rajoittamiseen, näin on siltä osin kuin voidaan olettaa, että sopimuksella evätään loppukuluttajilta nämä edut.

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kuitenkin valituksenalaisen tuomion 122 kohdassa, että kun otetaan huomioon oikeudellinen ja taloudellinen asiayhteys, jossa GSK:n tekemää sopimusta sovelletaan, ei voida olettaa, että tällaisella sopimuksella evättäisiin lääkkeiden loppukuluttajilta tällaisia etuja. Se katsoi nimittäin, että espanjalaiset väliportaat voivat pitää edun, joka rinnakkaiskaupasta saattaa hintojen muodossa koitua, jolloin etu ei päädy loppukuluttajille.

45 Valituksenalaisen tuomion 133 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin moitti komissiota siitä, että tämä ei ollut missään vaiheessa tutkinut alan erityistä ja olennaista ominaispiirrettä, joka liittyy siihen, että kyseisten tavaroiden hinnat, joita valvovat jäsenvaltiot, jotka vahvistavat ne suoraan tai välillisesti asianmukaisena pitämälleen tasolle, asettuvat rakenteellisesti eri tasoille yhteisössä ja, toisin kuin muiden kulutushyödykkeiden hinnat, jäävät joka tapauksessa merkittävässä määrin vapaan tarjonnan ja kysynnän ulkopuolelle. Se katsoi valituksenalaisen tuomion 134 kohdassa, että tämä seikka estää sen, että voitaisiin olettaa, että rinnakkaiskauppa vaikuttaa hintoihin, joita sovelletaan sellaisten lääkkeiden loppukuluttajiin, jotka korvataan kansallisista sairausvakuutusjärjestelmistä, ja antaa näille kuluttajille tämän vuoksi huomattavan edun, joka vastaa etua, jonka he saisivat, mikäli nämä hinnat määritettäisiin tarjonnan ja kysynnän perusteella.

46 Tämän analyysin perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi lopuksi valituksenalaisen tuomion 147 kohdassa, että komission pääasiallista päätelmää, jonka mukaan on katsottava, että sopimuksen lauseke 4 on kielletty EY 81 artiklan 1 kohdassa siltä osin kuin sen tarkoituksena on rinnakkaiskaupan rajoittaminen, ei voida hyväksyä. Koska asianomaisten lääkkeiden hinnat on jätetty suureksi osaksi vapaan tarjonnan ja kysynnän ulkopuolelle sovellettavan lainsäädännön vuoksi ja koska viranomaiset vahvistavat ne tai valvovat niitä, ei voida lähtökohtaisesti pitää selvänä, että rinnakkaiskauppa olisi omiaan alentamaan niitä ja lisäämään siten loppukuluttajien hyvinvointia. Tässä yhteydessä tehty sopimuksen lausekkeen 4 sanamuodon analyysi ei siten anna aihetta olettaa, että tällä määräyksellä, jolla pyritään rajoittamaan rinnakkaiskauppaa, pyrittäisiin siten vähentämään loppukuluttajien hyvinvointia. Tässä suureksi osaksi uudessa tilanteessa ei voida siten päätellä yksinomaan kyseisen sopimuksen sanamuodon ja sen asiayhteyden perusteella, että se rajoittaisi kilpailua, ja sen vaikutukset on välttämättä otettava huomioon, vaikkapa vain sen selvittämiseksi, mitä sääntelyviranomaiset ovat voineet tämän tulkinnan perusteella päätellä.

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

47 Valituksellaan GSK pyrkii valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohdan kumoamiseen siltä osin kuin siinä hylättiin sen kanne, jolla pyrittiin riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kumoamiseen. GSK väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi virheellisesti EY 81 artiklan 1 kohtaa, kun se katsoi, että sopimuksella on kilpailunvastainen vaikutus.

48 Sen sijaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi sen mukaan asianmukaisesti, että komission tekemä analyysi sopimuksen rajoittavasta tarkoituksesta EY 81 artiklan 1 kohdan valossa oli virheellinen, koska siinä ei otettu huomioon merkityksellistä oikeudellista ja taloudellista asiayhteyttä. Se väittää kuitenkin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta sama puutteellisuus, kun se tutki kyseisen sopimuksen vaikutusten analyysiä.

49 GSK:n näkemyksen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta, että sopimuksella ei voinut olla kilpailua rajoittavaa vaikutusta kuluttajien hyvinvoinnin vähentämismerkityksessä.

50 Vastineissaan GSK:n valitukseen komissio, Aseprofar ja EAEPC kiistävät GSK:n argumentit. Ne katsovat, että valituksenalaisella tuomiolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi asianmukaisesti, että EY 81 artiklan 1 kohtaa oli rikottu.

51 Ne vaativat näin ollen GSK esittämän, EY 81 artiklan 1 kohtaa koskevan valitusperusteen hylkäämistä, mutta katsovat kuitenkin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki erilaisia oikeudellisia virheitä sopimuksen kilpailunvastaisen tarkoituksen arvioinnissa. Ne väittävät, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perustuvien periaatteiden mukaisen oikeudellisen ja taloudellisen asiayhteyden analyysin olisi pitänyt saada ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsomaan, että sopimuksen tarkoitus oli kilpailunvastainen. Koska valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman

2 kohta oli niiden mukaan kuitenkin perusteltu, ne vaativat yhteisöjen tuomioistuinta korvaamaan perustelut tämän osalta.

52 Vastineessaan GSK:n valitukseen komissio väittää erityisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi ja sovelsi virheellisesti EY 81 artiklan 1 kohdassa esiintyvää ”tarkoituksen” käsitettä.

53 Komission mukaan yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ovat yhtäältä aina katsoneet, että sopimusten, joilla pyritään rajoittamaan rinnakkaiskauppaa yhteisön sisällä, tarkoituksena on kilpailun rajoittaminen. Toisaalta valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei sen mukaan yksinomaan vahvistanut rinnakkaiskaupan suojaamisen kannalta rajoittavaa oikeusnormia, vaan myös sovelsi sitä virheellisesti ja epätäydellisesti riittäviä perusteluja esittämättä. Se toteaa, että valituksenalaisen tuomion 117–122 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että jäsenvaltioiden välistä rinnakkaiskauppaa on suojattava vain ”siltä osin kuin sillä edistetään yhtäältä kaupan kehitystä ja toisaalta kilpailun vahvistumista”. Se moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä jätti huomiotta kaupan kehityksen myöhemmässä päättelyssään, tulkitsi kilpailun vahvistumisen edellyttävän sitä, että loppukuluttajat saavat rinnakkaiskaupan ansiosta tehokkaan kilpailun etuja hyödykkeiden tarjonnan tai hintojen muodossa, ja jätti kokonaan tutkimatta rinnakkaiskaupan tuomat edut tarjonnan muodossa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

54 Koska komissio, Aseprofar ja EAEPC väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen sopimuksen kilpailunvastaisen tarkoituksen arvioinnissaan, ja vaativat yhteisöjen tuomioistuinta pysyttämään valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohdan ja korvaamaan perustelut, niiden argumentteja on tutkittava ennen GSK:n valituksensa tueksi esittämien argumenttien tutkimista.

55 Ensinnäkin on muistutettava, että sopimuksen kilpailunvastainen tarkoitus ja vaikutus eivät ole kumulatiivisia vaan vaihtoehtoisia edellytyksiä sen arvioimiseksi, kuuluuko tällainen sopimus EY 81 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon piiriin. Asiassa 56/65, LTM, 30.6.1966 annetusta tuomiosta (Kok., s. 337, Kok. Ep. I, s. 251) lähtien vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämän edellytyksen vaihtoehtoisuus, joka osoitetaan konjunktiolla ”tai”, johtaa siihen, että ensiksi on tarkasteltava sopimuksen tarkoitusta ottaen huomioon se taloudellinen asiayhteys, jossa sitä on sovellettava. Jos kuitenkin tämän sopimuksen sisällön tarkastelusta ei ilmene riittävää vahingollisuutta kilpailulle, on tutkittava sen vaikutuksia, ja jotta kielto koskisi sopimusta, on edellytettävä niiden eri seikkojen olemassaoloa, jotka osoittavat, että kilpailu on tosiasiallisesti estynyt, rajoittunut tai vääristynyt tuntuvasti. Oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että sopimuksen vaikutuksia ei ole tarpeen tutkia, kun on osoitettu, että sen tarkoitus on kilpailunvastainen (ks. vastaavasti asia C-8/08, T-Mobile Netherlands ym., tuomio 4.6.2009, Kok., s. I-4529, 28 ja 30 kohta).

56 Toiseksi sopimuksen kilpailunvastaista tarkoitusta koskevien argumenttien ensisijainen tutkiminen sen kilpailunvastaista vaikutusta koskevien argumenttien tutkimiseen nähden on sitäkin perustellumpaa, koska jos komission, Aseprofarin ja EAEPC:n mainitsema oikeudellinen virhe osoitetaan, GSK:n valitus on hylättävä, koska se liittyy sopimuksen kilpailunvastaista vaikutusta koskeviin valituksenalaisen tuomion perusteluihin.

57 On näin ollen selvitettävä, onko tämän tuomion 41–46 kohdassa mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi sopimuksen kilpailunvastaisen tarkoituksen olemassaolosta alan oikeuskäytäntöön perustuvien periaatteiden mukainen.

58 Tämän osalta on korostettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sopimuksen kilpailunvastaisen luonteen arvioimiseksi on tarkasteltava sopimuksen lausekkeiden sisältöä, sen tavoitteita sekä sen taloudellista ja oikeudellista asiayhteyttä (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 96/82–102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82, IAZ International Belgium ym. v. komissio, tuomio 8.11.1983, Kok., s. 3369, 25 kohta sekä asia C-209/07, Beef Industry Development Society ja Barry Brothers, tuomio 20.11.2008, Kok., s. I-8637, 16 ja 21 kohta). Vaikka lisäksi osapuolten aikomuksia ei olekaan tarpeen ottaa huomioon sen määrittämisessä, onko kyseisen sopimuksen tarkoitus rajoittava vai ei,

mikään ei estä komissiota tai yhteisöjen tuomioistuimia ottamasta niitä huomioon (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat IAZ International Belgium ym. v. komissio, tuomion 23–25 kohta).

59 Rinnakkaiskaupan alalla yhteisöjen tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus todeta, että on lähtökohtaisesti katsottava, että sopimuksen, joilla pyritään kieltämään rinnakkaiskauppa tai rajoittamaan sitä, tarkoituksena on kilpailun estäminen (ks. vastaavasti asia 19/77, Miller International Schallplaten v. komissio, tuomio 1.2.1978, Kok., s. 131, 7 ja 18 kohta ja yhdistetyt asiat 32/78 ja 36/78–82/78, BMW Belgium ym. v. komissio, tuomio 12.7.1979, Kok., s. 2435, 20–28 ja 31 kohta).

60 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 155 kohdassa, tätä periaatetta, jonka mukaan rinnakkaiskaupan rajoittamiseksi tehdyllä sopimuksella on ”tarkoitus rajoittaa kilpailua”, sovelletaan lääkealaan.

61 EY 81 artiklan soveltamisen yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin on katsonut tämän osalta lääkealaan liittyneessä asiassa, että valmistajan ja jakelijan välinen sopimus, jolla pyritään eristämään uudelleen kansalliset markkinat jäsenvaltioiden välisessä kaupassa, saattaa olla perustamissopimuksen tavoitteen, joka koskee kansallisten markkinoiden yhtenäistämistä yhtenäismarkkinat muodostamalla, vastainen. Yhteisöjen tuomioistuin on useaan otteeseen luokitellut tällä tavoin sopimuksia, joilla pyritään eristämään kansalliset markkinat kansallisten rajojen mukaan tai joilla tehdään vastavuoroinen kansallisille markkinoille pääsy vaikeammaksi; se on erityisesti tehnyt näin sellaisten sopimusten osalta, joilla pyritään kieltämään rinnakkaisvienti tai rajoittamaan sitä, koska näillä sopimuksilla pyritään rajoittamaan kilpailua perustamissopimuksen kyseisessä artiklassa tarkoitetulla tavalla (yhdistetyt asiat C-468/06–C-478/06, Sot. Lélos kai Sia ym., tuomio 16.9.2008, Kok., s. I-7139, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

62 Mitä tulee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen väitteeseen, jonka mukaan on selvää, että sopimuksen, jolla pyritään rajoittamaan rinnakkaiskauppaa, tarkoituksena on lähtökohtaisesti katsottava olevan kilpailun rajoittaminen siltä osin kuin voidaan olettaa, että sillä evätään loppukuluttajilta tehokkaan kilpailun etuja hyödykkeiden tarjonnan tai hintojen muodossa, on todettava, että EY 81 artiklan 1 kohdan sanamuodolla tai oikeuskäytännöllä ei voida vahvistaa tällaista väitettä.

63 Yhtäältä tästä määräyksestä ei mitenkään ilmene, että ainoastaan sopimuksilla, joilla evätään kuluttajilta tiettyjä etuja, voisi olla kilpailunvastainen tarkoitus. Toisaalta on korostettava, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että EY 81 artikla, sen enempää kuin muutkaan perustamissopimuksen kilpailusäännöt, ei ole yksinomaan tarkoitettu kilpailijoiden tai kuluttajien intressien suojelemiseen, vaan sillä pyritään myös suojelemaan markkinoiden rakennetta ja siten kilpailua sinänsä. Toteamukseen siitä, että sopimuksen tarkoitus on kilpailunvastainen, ei näin ollen vaadita, että loppukuluttajilta evätään tehokkaan kilpailun etuja hyödykkeiden tarjonnan tai hintojen muodossa (ks. vastaavasti em. asia T-Mobile Netherlands ym., tuomion 38 ja 39 kohta).

64 Tästä seuraa, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kilpailunvastaisen tarkoituksen olemassaolo edellyttää näyttöä siitä, että sopimus aiheuttaa haittaa loppukuluttajille, ja kun se ei katsonut, että kyseisellä sopimuksella oli tällainen tarkoitus, se teki oikeudellisen virheen.

65 On kuitenkin muistutettava, että jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämät perustelut ovat joltain osin yhteisön oikeuden vastaisia, mutta tuomiolauselman tueksi on esitetty sellaisia muita oikeudellisia perusteluja, että siitä ilmenevä lopputulos on perusteltu, tällainen yhteisön oikeuden vastaisuus ei merkitse tämän tuomion kumoamista (ks. vastaavasti asia C-30/91 P, Lestelle v. komissio, tuomio 9.6.1992, Kok., s. I-3755, 28 kohta ja asia C-294/95 P, Ojha v. komissio, tuomio 12.11.1996, Kok., s. I-5863, 52 kohta).

66 Tilanne on tämä esillä olevassa asiassa. Riittää nimittäin, kun todetaan, että valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohdalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pysytti riidanalaisen päätöksen 1 artiklan, jolla komissio oli katsonut, että sopimus oli EY 81 artiklan 1 kohdan vastainen. Valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohtaa ei näin ollen ole syytä kumota.

67 Kaiken edellä esitetyn valossa GSK:n valitus on hylättävä perusteettomana siltä osin kuin siinä pyritään osoittamaan, että sopimus oli EY 81 artiklan 1 kohdan mukainen.

EY 81 artiklan 3 kohtaa koskevat valitusperusteet, joihin komissio, EAEPC, Aseprofar ja Puolan tasavalta vetoavat

68 Sekä valituksessaan että vastineessaan komissio vetoaa useisiin valitusperusteisiin, jotka koskevat EY 81 artiklan 3 kohtaa. Tietyt valitusperusteet ja niiden tietyt osat vastaavat valitusperusteita, joihin EAEPC ja/tai Aseprofar vetoavat valituksissaan ja Puolan tasavalta väliintulokirjelmässään. Komissio ja EAEPC vetoavat lisäksi EY 81 artiklan 3 kohtaa koskeviin omanlaisiin valitusperusteisiinsa.

Komission valitusperuste, joka koskee sopimuksen oikeudellisen ja taloudellisen asiayhteyden vääristämistä

69 Komissio viittaa argumentteihinsa, jotka koskevat EY 81 artiklan 1 kohtaa ja joilla se kritisoi valituksenalaisen tuomion niitä kohtia, jotka koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen huomioon ottamaa oikeudellista ja taloudellista asiayhteyttä ja jotka ovat valituksenalaisen tuomion 122 ja 124–137 kohta. Se väittää, että tämän artiklan 3 kohtaa sovellettiin virheellisesti lääkealan epäaitojen erityispiirteiden perusteella.

70 Se lisää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 104 kohdassa, että erilaisten kansallisten säännösten olemassaolo lääkealalla on omiaan vääristämään kilpailua. Siitä, mikä on kyseisen kohdan sanamuodon mukaan pelkkä mahdollisuus, tulee kuitenkin todellisuutta saman tuomion 276 kohdassa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kansalliset säännökset vääristävät kilpailua.

71 GSK toteaa vastanneensa tähän kysymykseen analysoidessaan EY 81 artiklan 1 kohtaa koskevaa valitusperustetta.

72 Aluksi on todettava, että valituksenalaisen tuomion 122 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsee tilanteen, jossa rinnakkaiskaupan hintojen muodossa tuottamaa etua ei välitetä loppukuluttajille, pelkkänä hypoteesina eikä viittaamalla todella tapahtuneeseen, mikä ei voi olla esillä olevissa asioissa huomioon otetun oikeudellisen ja taloudellisen asiayhteyden vääristämistä.

73 Valituksenalaisen tuomion 124–137 kohdan, joka koskee tällaista asiayhteyttä, tarkastelusta ei ilmene, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi vääristänyt sitä. Kyseisissä kohdissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esittää tämän asiayhteyden tärkeimmät ominaisuudet, jotka sitä paitsi on otettu riidanalaisesta päätöksestä.

74 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 104 kohdassa, että eri kansallisten säännösten olemassaolo on omiaan vääristämään kilpailua, kun tutkittiin, merkitseekö näiden eri säännösten olemassaolo sitä, että EY 81 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi saman tuomion 105 kohdassa, että ainoastaan silloin, kun alalla, jolla tarkasteltavana oleva sopimus tehdään, sovelletaan lainsäädäntöä, jossa suljetaan pois mahdollisuus kilpailuun, joka olisi tällä sopimuksella estettävissä, vääristettävissä tai rajoitettavissa, kyseistä määräystä ei voida soveltaa.

75 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei tarvinnut päättelyn tässä vaiheessa todeta, vääristivätkö asianomaiset säännökset todella kilpailua vai eivät, toisin kuin se sitten totesi valituksenalaisen tuomion 276 kohdassa. Perusteluissa ei siis ole tätä koskevaa ristiriitaa.

76 Komission valitusperuste on siis hylättävä perusteettomana.

Komission, EAEPC:n, Aseprofarin ja Puolan tasavallan valitusperusteet, jotka koskevat selvitysvastuun virheellistä jakamista, asetettua näyttökynnystä sekä ”teknisen kehityksen edistämisen” käsitettä

77 Komission valitusperuste, joka koskee selvitysvastuun virheellistä jakamista, asetettua näyttökynnystä sekä ”teknisen kehityksen edistämisen” käsitettä, esitetään viidessä osassa, joista tiettyjen sisältö vastaa EAEPC:n, Aseprofarin ja Puolan tasavallan esittämien valitusperusteiden sisältöä.

– Komission valitusperusteen ensimmäinen osa

78 Komissio väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi virheellisesti EY 81 artiklan 3 kohdan yhteydessä edellytetyn selvitysvastuun jakamista ja asetettavaa näyttökynnystä koskevaa oikeuskäytäntöä. Se kritisoi valituksenalaisen tuomion 242 kohtaa sekä saman tuomion 269 ja 303 kohtaa, joissa sen mukaan viitataan oikeuskäytäntöön, kriteereihin ja periaatteisiin, joita sovelletaan yrityskeskittymiin. Sen mukaan yrityskeskittymän kilpailunvastaisten vaikutusten tutkimisen ja EY 81 artiklan 3 kohdan soveltamisen tutkimisen välillä ei ole mitään vastaavuutta.

79 Toisin kuin yrityskeskittymiä koskevissa asioissa, joissa ilmoituksen tehneillä osapuolilla ei sen mukaan ole mitään erityistä selvitysvastuuta, on sen mukaan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaista, että kyseisen määräyksen asiayhteydessä yritysten, joita asia koskee, on esitettävä komissiolle todisteet, joilla voidaan osoittaa, että sopimus täyttää tässä määräyksessä asetetut edellytykset. Komissio vetoaa todistelunsa tueksi yhdistetyissä asioissa 56/64 ja 58/64, Consten ja Grundig vastaan komissio, 13.7.1966 annettuun tuomioon (Kok., s. 429, Kok. Ep. I, s. 275) ja yhdistetyissä asioissa 25/84 ja 26/84, Ford-Werke ja Ford of Europe v. komissio, 17.9.1985 annettuun tuomioon (Kok., s. 2725).

80 GSK tukeutuu vastauksena yhdistetyissä asioissa C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. vastaan komissio, 7.1.2004 annettuun tuomioon (Kok., s. I-123, 79 kohta) ja asiassa C-552/03 P, Unilever Bestfoods vastaan komissio, 28.9.2006 annettuun määräykseen (Kok., s. I-9091, 102 kohta) osoittaakseen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei soveltanut virheellisesti selvitysvastuun jakoa koskevia sääntöjä. Sen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi vain kahteen otteeseen yrityskeskittymiin sovellettavaan sääntöön yhtäältä ensisijaisesti kuvaillakseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvontaa, joka koskee komission EY 81 artiklan 3 kohdan perusteella tekemää analyysiä, ja toisaalta toissijaisesti osoittaakseen, että kun yritys on esittänyt todisteet, komission on suoritettava tulevaisuutta koskeva analyysi.

81 GSK:n mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi yksinomaan, että komissio ei ollut suhtautunut vakavasti GSK:n argumentteihin, toisin kuin sen olisi pitänyt tehdä. GSK korostaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi myös asiassa T-86/95, Compagnie générale maritime ym. vastaan komissio, 28.2.2002 antamaansa tuomioon (Kok., s. II-1011) ja asiassa T-65/98, Van den Bergh Foods vastaan komissio, 23.10.2003 antamaansa tuomioon (Kok., s. II-4653), jotka koskevat EY 81 artiklan 3 kohtaa. Kun yritys on osoittanut, että tämän määräyksen edellytyksiä voidaan kohtuullisesti soveltaa, esittämällä merkityksellisiä, luotettavia ja todennäköisiä argumentteja, komission velvollisuutena on osoittaa nämä argumentit vääriksi.

82 On todettava yhtäältä, että valituksenalaisen tuomion 233–236 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti oikeuskäytännöstä, periaatteista ja kriteereistä, jotka ohjaavat selvitysvastuun jakoa ja asetettua näyttökynnystä, kun on kyse EY 81 artiklan 3 kohdan mukaisesta poikkeuslupahakemuksesta. Se korosti perustellusti, että henkilön, joka vetoaa tähän määräykseen, on osoitettava vakuuttavin argumentein ja todistein, että edellytykset poikkeuksen saamiseksi täyttyvät (ks. vastaavasti asia 42/84, Remia ym. v. komissio, tuomio 11.7.1985, Kok., s. 2545, Kok. Ep. VIII, s. 287, 45 kohta).

83 Selvitysvastuu on siis yrityksellä, joka haluaa, että EY 81 artiklan 3 kohdan mukaista poikkeusta sovelletaan siihen. Tosiseikat, joihin kyseinen yritys vetoaa, voivat kuitenkin olla sellaisia, että toisen osapuolen velvollisuutena on esittää selitys tai perustelu, jonka

puuttuessa on mahdollista päätellä, että selvitysvastuu on täytetty (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 279 kohta).

84 Toisaalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen tuomion 240, 241, 243 ja 244 kohdassa periaatteista ja kriteereistä, jotka ohjaavat sen harjoittamaa komission sellaisen päätöksen valvontaa, joka on tehty vastauksena EY 81 artiklan 3 kohdan mukaiseen poikkeuslupahakemukseen. Se totesi perustellusti, että kun sitä vaaditaan kumoamaan tällainen päätös, sen valvonta asiakysymysten osalta on rajallista.

85 Tällainen toteamus on täysin sen periaatteen mukainen, jonka mukaan yhteisön tuomioistuinten valvoessa komission harkintavallan käyttöä monitahoisissa taloudellisissa kysymyksenasetteluissa tämä valvonta kohdistuu välttämättä ainoastaan siihen, että menettelyä ja perusteluvelvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että näitä tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin (em. yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 279 kohta).

86 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi myös, että sen tehtävänä ei ole korvata omalla taloudellisella arvioinnillaan päätöksen, jonka laillisuus sen on määrä tutkia, tekijän taloudellista arviointia.

87 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tällä tavoin esittämiin toteamuksiin ei näin ollen sisälly oikeudellista virhettä eikä niiden perusteella voida päätellä, että valituksenalaisen tuomion 242 kohdassa esiintyvät oikeuskäytäntöviittaukset, jotka koskevat yrityskeskittymäasioita, sekä kyseisen tuomion 269 ja 303 kohdan sanamuodot voisivat johtaa selvitysvastuun jaon sekä EY 81 artiklan 3 kohdan yhteydessä vaaditun näyttökynnyksen muuttamiseen.

88 Komission tämän osalta esittämä valitusperusteen ensimmäinen osa on siis hylättävä.

– Komission valitusperusteen toinen osa

89 Komissio kritisoi valituksenalaisen tuomion 249 ja 252 kohtaa ja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi, että riittää, että yritys, joka haluaa saada EY 81 artiklan 3 kohdan mukaisen poikkeuksen, osoittaa, että on todennäköistä, että tehokkuuden lisäystä voi aiheutua.

90 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa tämä kriteeri on komission mukaan kuitenkin virheellinen. Komissio vetoaa muun muassa edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Consten ja Grundig vastaan komissio annettuun yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon sekä asioissa Compagnie générale maritime ym. vastaan komissio ja Van den Bergh Foods vastaan komissio annettuihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioihin ja väittää, että ilmoituksen tekijän on osoitettava, että kilpailun rajoittamisesta aiheutuu huomattavaa objektiivista hyötyä.

91 GSK esittää vastauksena, että komission mainitsemat asiat koskevat kartelleja ja rinnakkaiskauppaa muilla aloilla kuin lääkealalla, jolla asianomaiset toimenpiteet eivät aiheuttaneet olennaista tehokkuuden lisäystä ja jolla yritykset eivät esittäneet uskottavia argumentteja tällaisen lisäyksen olemassaolosta. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkökulma kuvastaa sen mukaan komission päätöskäytäntöä aikaisemmissa asioissa, joissa se on GSK:n mukaan myöntänyt, että sopimus voi hyödyttää (perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamismenettelystä (asia COMP/A. 38284/D.2 – Société Air France v. Alitalia Linee Aeree Italiane SpA) 7.4.2004 tehty komission päätös 2004/841/EY (EUVL L 362, s. 17)), sopimus voi aiheuttaa tehokkuuden lisäystä (EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta (asia COMP/38.369 – T-Mobile Deutschland v. O2 Germany: Network Sharing Rahmenvertrag) 16.7.2003 tehty komission päätös 2004/207/EY (EUVL L 75, s. 32)) tai sen hyödyt ovat ilmeiset (EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (COMP/C.2-37.398 – UEFAn Mestarien liigan kaupallisten oikeuksien yhteismyynti) 23.7.2003 tehty komission päätös 2003/778/EY (EUVL L 291, s. 25)).

92 On todettava, että valituksenalaisen tuomion 247 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti perustellusti, että jotta sopimukselle voitaisiin myöntää poikkeus EY 81 artiklan 3 kohdan nojalla, sen on osaltaan tehostettava tuotantoa tai tavaroiden jakelua taikka edistettävä teknistä tai taloudellista kehitystä. Tällä edistämisellä ei tarkoiteta niitä kaikkia etuja, joita tähän sopimukseen osallistuvat yritykset saavat toiminnastaan, vaan sellaista huomattavaa objektiivista hyötyä, joka voi korvata sopimuksesta kilpailulle aiheutuvat haitat (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Consten ja Grundig v. komissio, tuomion 502 ja 503 kohta).

93 Kuten julkisasiamies korosti ratkaisuehdotuksensa 193 kohdassa, poikkeuslupa, joka myönnetään tietyksi ajaksi, voi edellyttää tulevaisuuteen kohdistuvaa tarkastelua sopimukseen liittyvien hyötyjen syntymisen osalta, ja olettamalle, että on saatavissa huomattava objektiivinen hyöty, riittää perusteeksi, että komissio on käytössään olevien seikkojen perusteella vakuuttunut siitä, että tällaisen hyödyn syntyminen on todennäköistä.

94 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siis tehnyt oikeudellista virhettä valituksenalaisen tuomion 249 kohdassa, kun se katsoi, että komission toimenpide saattaa edellyttää sen tutkimista, vaikuttaako esitettyjen tosiseikkoja koskevien perustelujen ja todisteiden perusteella todennäköisemmältä, että kyseisen sopimuksen pitäisi mahdollistaa huomattavan objektiivisen hyödyn saaminen vai että näin ei ole.

95 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöskään tehnyt oikeudellista virhettä valituksenalaisen tuomion 252 kohdassa, kun se totesi, että oli määritettävä, oliko komissio voinut päätellä, että GSK:n tosiseikkoja koskevat perustelut ja todisteet, joiden tutkiminen edellytti tulevaisuuteen kohdistuvaa tarkastelua, eivät osoittaneet riittävän todennäköisesti, että sopimuksen lauseke 4 todennäköisesti mahdollistaisi sellaisen huomattavan objektiivisen hyödyn saamisen, joka innovaatiota edistämällä korvaisi haitan, joka siitä aiheutui kilpailulle.

96 Komission valitusperusteen toinen osa on siis hylättävä perusteettomana.

– Komission valitusperusteen kolmas osa ja EAEPC:n toinen valitusperuste

97 Komissio kritisoi valituksenalaisen tuomion 276 ja 301 sekä 162–169 ja 281–293 kohtaa. Se väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi virheellisesti EY 81 artiklan 3 kohtaa, kun se katsoi, että hinnanerojen rakenteellinen luonne johti selvitysvastuun kasvamiseen ja merkitsi, että mahdollisten tehokkuuden lisäysten laajuuden tutkiminen oli hyödytöntä. Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin asetti sille tiukkoja vaatimuksia GSK:n argumenttien tutkimisen osalta, koska tilanne, jossa tämä yhtiö oli, oli rakenteellinen.

98 Komissio korostaa muun muassa, että jos, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin väittää valituksenalaisen tuomion 284 kohdassa, ilmiö on rakenteellinen vain siksi, että eri jäsenvaltioissa on eri hinnat samalle lääkkeelle, mikä tahansa ilmiö on siis rakenteellinen, koska on varsin harvinaista löytää kulutushyödyke, jonka hinta on sama koko yhteisössä. Komission mukaan lääkealan ongelmat, eivät ole rakenteellisempia kuin muiden alojen ongelmat eikä se ole milloinkaan katsonut, että valuuttavaihtelut ovat vain merkittävä tekijä, joka kärjistää toista rakenteellista ongelmaa. Lopuksi komission velvoitteiden laajuus todisteiden arvioimisen osalta ei voi sen mukaan riippua sääntelykontekstista, toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo. Tämän osalta valituksenalaisen tuomion perustelut ovat sen mukaan ristiriitaiset, koska sen 192 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että ”se seikka, että oikeudellinen ja taloudellinen asiayhteys, jossa yritykset toimivat, myötävaikuttaa kilpailun rajoittumiseen, ei voi johtaa siihen, että hyväksyttäisiin se, että nämä yritykset rikkovat puolestaan kilpailusääntöjä estämällä tai rajoittamalla kilpailua, joka säilyisi tai syntyisi tällaisessa asiayhteydessä”.

99 GSK muistuttaa tutkimuksista, jotka sen mukaan selittävät syyt, joiden vuoksi lääkealan tutkimusta ja kehitystä voidaan rahoittaa vain juoksevista tuloista. Se korostaa valituksenalaisen tuomion niitä kohtia, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toisti komission päätelmät, joita pidettiin perustelemattomina, osittaisina ja lyhytsanaisina.

100 Omalta osaltaan EAEPC kritisoi valituksenalaista tuomiota siksi, että GSK:n tehtävänä oli osoittaa, että kaikki EY 81 artiklan 3 kohdan soveltamisedellytykset täyttyivät, ja että tämän yrityksen esittämät yleiset näkemykset eivät olleet riittäviä. Komission tehtävänä ei ollut hyväksyä huomattavana objektiivisena hyötynä innovaation edistämistä pelkästään näiden yleisten näkemysten perusteella. EAEPC kritisoi muun muassa valituksenalaisen tuomion 236 kohtaa, koska edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Aalborg Portland ym. vastaan komissio, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsee, annettu tuomio ei merkitse selvitysvastuusta vapauttamista koskevan säännön soveltamista. EY 81 artiklan 3 kohtaan sovellettava selvitysvastuu siirtyy komissiolle vain siinä tapauksessa, että täsmällisiä todisteita olettaman muodossa on esitetty. Yleiset argumentit eivät ole tällaisia olettamia, vaikka ne liittyisivät lääkealan oikeudelliseen ja taloudelliseen asiayhteyteen.

101 Vastauksena GSK väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vaati perustellusti komission tutkimaan oikeudellisen ja taloudellisen asiayhteyden, joka oli GSK:n argumentaation ja todisteiden perustana. Sen esittämät todisteet eivät ole yleisiä ja epätarkkoja, vaan ne päinvastoin korostavat oikeudellista ja taloudellista perusasiayhteyttä, joka on otettava huomioon, jotta analyysissä olisi järkeä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi sen mukaan selvitysvastuuta koskevia sääntöjä, kun se vaati komissiota tutkimaan riittävän perinpohjaisesti GSK:n sille esittämät tosiseikat ja todisteet. GSK:n todisteet riittivät sen mukaan osoittamaan, että sopimukseen voitiin soveltaa poikkeusta.

102 On muistutettava, että sopimuksen tutkiminen sen määrittämiseksi, myötävaikuttaako se tuotannon tai tavaroiden jakelun tehostamiseen tai teknisen tai taloudellisen kehityksen edistämiseen ja aiheuttaako kyseinen sopimus huomattavaa objektiivista hyötyä, on suoritettava niiden tosiseikkoja koskevien perustelujen ja todisteiden valossa, jotka on esitetty EY 81 artiklan 3 kohdan mukaisen poikkeuslupahakemuksen yhteydessä.

103 Tällainen tutkimus voi edellyttää sen alan, jota sopimus koskee, ominaisuuksien ja mahdollisten erityispiirteiden huomioon ottamista, jos nämä ominaisuudet ja erityispiirteet ovat ratkaisevia tutkimuksen lopputuloksen kannalta. On lisättävä, että tällainen huomioon ottaminen ei merkitse sitä, että selvitysvastuu käännettäisiin, vaan

sillä varmistetaan yksinomaan se, että poikkeuslupahakemuksen tutkiminen suoritetaan hakijan esittämien asianmukaisten tosiseikkoja koskevien perustelujen ja todisteiden valossa.

104 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 276 ja 303 kohdassa lähinnä, että komissio oli virheellisesti jättänyt ottamatta huomioon tietyt seikat, joita GSK korosti hakemuksessaan ja joihin kuuluvat muun muassa asianomaisen lääkealan rakenteelliset erityispiirteet, ja että tällainen laiminlyönti merkitsi virhettä GSK:n esittämän poikkeuslupapyynnön tutkimisessa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä tämän osalta.

105 Lisäksi perustelujen puutteellisuudesta, johon komissio vetoaa hinnaneroja ja valuuttavaihteluja koskevan valituksenalaisen tuomion 292 kohdan yhteydessä, kyseinen toimielin väittää, että tämän kohdan osalta on mahdotonta määrittää, mihin osaan lääketuotteiden yhtenäismarkkinoista 25.11.1999 annetussa komission tiedonannossa KOM(1998) 588 lopullinen siinä viitataan. Riittää kuitenkin, että viitataan kyseisen tiedonannon sisältöön, sellaisena kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sen tiivisti valituksenalaisen tuomion 264 kohdassa ja jota komissio ei kiistä, jotta voidaan yksilöidä tämän tiedonannon ne kaksi kohtaa, jotka koskevat hinnaneroja ja valuuttavaihteluja, joihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa.

106 Komission valitusperusteen kolmas osa ja EAEPC:n toinen valitusperuste on siis hylättävä perusteettomina.

– Komission valitusperusteen neljäs osa

107 Komissio kritisoi valituksenalaisen tuomion 292 ja 293 kohtaa. Sen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi niissä, että kilpailunrajoitus voidaan oikeuttaa valuuttavaihteluilla, mikä merkitsee komission mukaan EY 81 artiklan 3 kohdan virheellistä soveltamista.

108 Yhteisön lainsäädännössä ei sen mukaan sallita sitä, että yritykset vetoavat valuuttavaihtelujen vaikutukseen rinnakkaistuonnin rajoittamisen oikeuttamiseksi.

109 On todettava, että valituksenalaisen tuomion kritisoiduissa kohdissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei katsonut, että kilpailua rajoittavalle sopimukselle, jolla on tarkoitus kompensoida valuuttavaihteluja, voitaisiin myöntää poikkeuslupa EY 81 artiklan 3 kohdan perusteella.

110 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kyseisissä kohdissa yksinomaan seuraavaa:

”292 [O]n todettava, että rinnakkaiskauppa on ilmiö, joka saattaa pitkittyä komission arvioimaa lyhyttä ajanjaksoa pidemmäksikin, ei yksinomaan sen mahdollistamien hintaerojen pysyvyyden vuoksi vaan myös valuuttavaihtelujen syklisyyden vuoksi siltä osin kuin nämä vaihtelut jatkuvat. Komissio myöntää tämän – – tiedonannossaan KOM(1998) 588 lopullinen. Se myöntää myös vastineessaan, että valuuttavaihtelut ovat edelleen todellisia niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka eivät siirtyneet [Talous- ja rahaliiton] kolmanteen vaiheeseen vuonna 1999, ja niihin kuuluu nimenomaan Yhdistynyt kuningaskunta.

293 Tässä yhteydessä GSK:n toimittamien lukujen otos paljastaa tietyn suuntauksen. [Riidanalaisen] päätöksen 168 perustelukappaleeseen sisältyvä komission kysymys, joka koski sitä, että GSK:n bruttotulomenetyksistään vuodelta 1998 esittämä luku saattoi olla yliarvioitu, ei kyseenalaista tätä päätelmää. Tältä osin 14.12.1998 ja 14.2.2000 esitetty luku on suurempi kuin kahta edellistä vuotta koskenut luku, kuten [riidanalaisen] päätöksen 67 perustelukappaleesta ilmenee. Lisäksi GSK:n selitys, jonka mukaan tässä yhteydessä aikaisemmin eli 28.7.1998 esitetty luku oli arviointi mutta joulukuussa 1998 ja helmikuussa 2000 esitetty luku todellinen sen vuoksi, että [sopimusta] oli sovellettu keväästä syksyyn 1998, kuten [riidanalaisen] päätöksen 19, 23, 26, 64, 67 ja 168 perustelukappaleesta ilmenee, oli riittävän uskottava, jotta se olisi pitänyt tutkia perusteellisesti.”

111 Komission valitusperusteen neljäs osa on siis hylättävä perusteettomana.

– Komission, jota Puolan tasavalta tukee, valitusperusteen viides osa ja Aseprofarin toisen valitusperusteen ensimmäinen osa

112 Komissio kritisoi valituksenalaisen tuomion 255, 269, 274, 281, 297 ja 300 kohtaa. Se katsoo, että kyseisessä tuomiossa sovelletaan virheellisesti EY 81 artiklan 3 kohdan soveltamisen edellyttämää syy-yhteyttä, koska siinä katsotaan, että kilpailun rajoittaminen myötävaikuttaa teknisen kehityksen edistämiseen, koska tulojen kasvu hyödyttää valmistajaa eikä tukkumyyjää. Se korostaa tämän osalta, että on määritettävä, myötävaikuttaako rajoitus todella tekniseen kehitykseen, eikä ole määritettävä sitä, seuraako tästä tulojen kasvu, joka voidaan yritysten näin haluttaessa investoida tutkimukseen ja kehitykseen. Sen mukaan ei riitä, että osa tulojen kasvusta menee tutkimus- ja kehitysmenoihin ja että se hyödyttää valmistajia eikä välikäsiä. Komissio lisää, että toisin kuin asiassa 45/85, Verband der Sachversicherer vastaan komissio, 27.1.1987 annetussa tuomiossa (Kok., s. 405, Kok. Ep. IX, s. 9), ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisessa tuomiossa, että riittää, että osa tulojen kasvusta menee tutkimus- ja kehitysmenoihin, jotta tämä edellytys täyttyy. Se katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se myönsi, että edellytys, joka koskee tavaroiden jakelun tehostamista tai teknisen kehityksen edistämistä, voidaan täyttää ilman minkäänlaista erityistä yhteyttä kilpailunrajoituksen ja vaaditun hyödyn välillä.

113 GSK vastaa esittämällä yhteyden voiton ja tutkimuksen ja kehityksen alan investointien välillä. Tätä yhteyttä on sen mukaan analysoitava yleisten määrällisten pitkän aikavälin pikemminkin kuin muutaman kuukauden tutkimusten valossa.

114 Aseprofar vetoaa myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tätä koskevaan virheeseen. GSK:n päättely, jonka mukaan rinnakkaiskauppa vähentää sen saamaa voittoa ja siis sen tutkimus- ja kehitysmenoja ja näin ollen sen innovaatiota, on Aseprofarin mukaan siinä määrin hypoteettinen ja yleinen, että sitä voidaan soveltaa

kaikkiin kilpailunrajoituksiin millä tahansa tutkimus- ja kehitysintensiivisellä alalla. Väitettyyn syy-yhteyteen rinnakkaiskaupan ja innovaation välillä perustuva päättely on sen mukaan virheellinen.

115 Vastauksensa tueksi GSK selittää lääkeyhtiöiden tutkimuksen rahoitustavan. Se esittää myös, että Yhdistyneen kuningaskunnan potilaat eivät hyödy lääkkeiden rinnakkaiskaupasta. Aseprofar tarjoaa sen mukaan yksinkertaistavan ja vääristetyn version sen kannasta. Ongelma on sen mukaan siinä, että komissio ei vaivautunut tutkimaan sitä, sisälsikö sopimus ”huomattavaa objektiivista hyötyä”. Se katsoo, että Aseprofarin tosiseikkoja koskevat väitteet on jätettävä tutkimatta ja että ne ovat joka tapauksessa perusteettomia. Sen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tyytyi toteamaan, että GSK:n argumentteja oli syytä tutkia.

116 On todettava, että valituksenalaisen tuomion 255 ja 270–274 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tyytyi esittämään ensinnäkin, miten GSK:n argumentit oli esitetty, ja sitten, mistä argumentit, jotka koskivat rinnakkaiskauppaan liittyvää tehokkuuden menetystä, muodostuivat.

117 Kyseisen tuomion 269 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti lisäksi, saman tuomion 242 kohtaan viittaamalla, komission suorittamaan arviointiin kohdistuvan valvontansa laajuudesta.

118 Valituksenalaisen tuomion 281, 297 ja 303 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komissio ei ollut ottanut huomioon kaikkia GSK:n esittämiä merkityksellisiä seikkoja rinnakkaiskauppaan liittyvän tehokkuuden menettämisen osalta ja sopimuksen lausekkeen 4 aiheuttamaa tehokkuuden lisäystä, ja totesi sitten, että asia oli käsitelty puutteellisesti riidanalaisessa päätöksessä.

119 Näistä eri seikoista ei kuitenkaan seuraa, että tämän osalta olisi tehty oikeudellinen virhe. GSK:n argumenttien vääristämistä ja oikeudellista virhettä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen komission suorittamaan arviointiin kohdistuvan valvonnan laajuuden osalta ei ole voitu osoittaa pätevästi.

120 On lisättävä, että toisin kuin komissio väittää, edellä mainitussa asiassa Verband der Sachversicherer vastaan komissio annetusta tuomiosta ei ilmene, että huomattavan objektiivisen hyödyn olemassaolo edellyttää välttämättä, että kaikki lisävarat investoidaan tutkimukseen ja kehitykseen.

121 Komission valitusperusteen viides osa ja Aseprofarin toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on siis hylättävä perusteettomina.

Komission ja EAEPC:n valitusperusteet, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen sisällön vääristämistä, sekä komission valitusperuste, joka koskee mahdollisuutta vedota aiempiin tapahtumiin

122 Komissio väittää yhtäältä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vääristi riidanalaisen päätöksen sisältöä, kun se katsoi, että komissio tutki tehokkuuden lisäystä riidanalaisen päätöksen yhdessä ainoassa perustelukappaleessa. Komissio katsoo toisaalta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi virheellisesti EY 81 artiklan 3 kohtaa, kun se katsoi, että komissiolla ei ollut oikeutta vedota aiempiin tapahtumiin tulevaisuutta koskevan tutkimuksen suorittamiseksi.

123 Komissio kritisoi valituksenalaisen tuomion 261 kohtaa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komissio ei ollut pitänyt välttämättömänä tutkia yksityiskohtaisesti, oliko näytetty toteen, että sopimuksen lauseke 4 aiheuttaisi tehokkuuden lisäystä, koska tätä kysymystä käsiteltiin vain satunnaisesti riidanalaisen päätöksen perustelujen 156 kohdassa. Komissio riitauttaa myös saman tuomion 299 kohdan ja tätä seuraavat kohdat, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

totesi, että komissio ei olisi saanut katsoa lopullisesti ja perustelematta, että GSK:n esittämiä tosiseikkoja koskevia perusteluja ja todisteita oli pidettävä hypoteettisina.

124 Komissio korostaa, että se käsitteli riidanalaisessa päätöksessä tehokkuuden lisäystä, ja toteaa kuvailleensa aiempia tapahtumia, jotka osoittavat, että rinnakkaiskaupalla ei ole ilmeistä yhteyttä tutkimus- ja kehitystoiminnan budjetteihin. Sen mukaan se tukeutui perustellusti seikkoihin, jotka tapahtuivat aiemmin, sekä tietoihin, jotka liittyvät riidanalaisen päätöksen jälkeisiin vuosiin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tätä koskevan näkemyksen vastaisesti.

125 GSK katsoo, että kun otetaan huomioon päätös, jossa komissio kieltäytyi kunnioittamasta sen painavia ja luotettavia argumentteja tasapuolisella ja perustellulla vastauksella, ei ollut asiatonta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen tältä osin, eikä tämä missään tapauksessa ollut oikeudellinen virhe.

126 EAEPC:n mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jakoi teennäisesti GSK:n argumentaation kahteen osaan. Toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 255 kohdassa, GSK:n argumenttia, jolla pyritään osoittamaan, että rinnakkaiskauppa aiheuttaa tehokkuuden menetyksen ja että sopimuksen lauseke 4 aiheuttaa tehokkuuden lisäyksen, ei ole syytä jakaa tällä tavoin kahteen osaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oli sen mukaan perusteetonta väittää saman tuomion 261 kohdassa, että komissio ei tutkinut yksityiskohtaisesti toista osaa GSK:n argumentista, joka koski kyseistä lauseketta 4.

127 GSK väittää, että tämä EAEPC:n argumentti ei ole asianmukainen eikä merkityksellinen. Tämä argumentti on luonteeltaan formalistinen, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 262 kohdassa, että ”komission tutkimusta, joka koskee rinnakkaiskauppaan liittyviä tehokkuuden menetyksiä, näiden tehokkuuden menetysten laajuutta ja [sopimuksen] lausekkeeseen 4 liittyvää tehokkuuden lisäystä, ei voida pitää riittävänä tukemaan päätelmiä, jotka komissio on tältä osin tehnyt”. Riidanalaista päätöstä ei sen mukaan kuitenkaan missään tapauksessa kumottu argumentaation rakenteen vaan komission puutteellisen tutkimuksen vuoksi. GSK lisää, että sen argumentaatio nivoutuu edelleen kahden pääteeman ympärille, jotka ovat se, että rinnakkaiskauppa merkitsee tehokkuuden menetystä, ja se, että

lauseke 4 johtaa tehokkuuden lisäykseen, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki perustellusti eron näiden kahden seikan välillä sen argumentaatiossa.

128 On todettava yhtäältä, että käsitellessään tapaa, jolla komissio tutki GSK:n huomattavan objektiivisen hyödyn olemassaolon osoittamiseksi esittämiä tosiseikkoja koskevia perusteluja ja todisteita, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin analysoi ensiksi valituksenalaisen tuomion 263–268 kohdassa näiden argumenttien ja todisteiden merkityksellisyyttä. Toiseksi se käsitteli tämän tuomion 269–280 kohdassa rinnakkaiskauppaan liittyvää tehokkuuden menetystä, ennen kuin se käsitteli kolmanneksi kyseisen tuomion 281–293 kohdassa tämän tehokkuuden menetyksen laajuutta. Lopulta neljänneksi ja viimeiseksi tämän tuomion 294–303 kohdassa analysoitiin sopimuksen lausekkeeseen 4 liittyvää tehokkuuden lisäystä.

129 Tällä neljässä osassa suoritetulla tutkimuksella ennen valituksenalaisen tuomion 304–307 kohdassa suoritettua kilpailunrajoituksessa yksilöidyn huomattavan objektiivisen hyödyn vertailua tämän saman rajoituksen kilpailulle aiheuttamaan haittaan pyritään selvästi määrittämään esillä olevien asioiden osalta, saattoiko komissio päätellä perustellusti, että huomattavaa objektiivista hyötyä ei ollut, EY 81 artiklan 3 kohdan mukaisen poikkeusluvan epäämiseksi.

130 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin harjoitti tällä tavoin valvontaansa, jolla pyrittiin määrittämään, oliko komissio tehnyt ilmeisen arviointivirheen, eikä ole ilmennyt, että tätä valvontaa harjoitettaessa olisi tehty minkäänlaista oikeudellista virhettä.

131 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi katsoa valituksenalaisen tuomion 261 kohdassa, että komissio oli lähinnä tutkinut, aiheuttaisiko rinnakkaiskauppa tehokkuuden menetyksiä kilpailulle, ja että komissio ei pitänyt välttämättömänä tutkia yksityiskohtaisesti, aiheuttaisiko sopimuksen lauseke 4 puolestaan tehokkuuden lisäystä kilpailulle. Se katsoi näin ollen saman tuomion 262 kohdassa, että komission tutkimus ei ollut riittävä.

132 Toisaalta aiempien tapahtumien huomioon ottamisesta on riittävää todeta, kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 247 kohdassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei pitänyt poissuljettuna sitä, että komissio voi vedota tällaisiin tapahtumiin, toisin kuin tämä toimielin väittää.

133 Komission ja EAEPC:n tämän osalta esittämät valitusperusteet on siis hylättävä perusteettomina.

EAEPC:n valitusperusteet, jotka koskevat tulkintavirheitä

134 EAEPC väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi virheellisesti tai jätti tulkitsematta tosiseikkoja. Se kritisoi tämän osalta muun muassa valituksenalaisen tuomion 275 ja 277 kohtaa. Se toteaa, että komissio oli analysoinut GSK:n nimenomaisia argumentteja ja katsonut perustellusti, että tämä ei ollut osoittanut riittävästi syy-yhteyttä rinnakkaiskaupan vähenemisen, joka perustui sopimuksen lausekkeen 4 liittämiseen, ja innovaation kasvun, joka perustui tutkimus- ja kehitysmenojen kasvuun, välillä. GSK:n esittämästä Frontier Economicsin tutkimuksesta II ilmenee sen mukaan, että ”milloinkaan ei ole väitetty, että rinnakkaiskauppa olisi tärkein tekijä tutkimuksen ja kehityksen alalla”. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perusti sen mukaan arviointinsa virheellisiin tosiseikkoihin eli muun muassa siihen, että lääkealan loppukuluttaja on yksinomaan potilas, ottamatta huomioon sitä, että kansallista terveydenhoitojärjestelmää on myös pidettävä loppukuluttajana.

135 GSK vastaa lähinnä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättelyn tärkein tekijä perustuu siihen, että huolimatta havaittavissa olleista rajoittavista vaikutuksista nämä eivät ilmenneet välittömästi, eikä niitä voitu missään tapauksessa olettaa, kun otetaan huomioon lääkealan säännöstö.

136 On todettava, kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 280 kohdassa, että valituksenalaisesta tuomiosta ja erityisesti sen 277 kohdasta ei ilmene, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli Frontier Economicsin tutkimuksesta II, että rinnakkaiskaupan ja tutkimus- ja kehitysmenojen välillä oli välitön yhteys.

137 Erityisesti valituksenalaisen tuomion 275 kohdasta ei myöskään ilmene, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi vääristänyt riidanalaista päätöstä katsomalla, että komissio oli jättänyt tutkimatta tehokkaasti GSK:n esittämät tosiseikkoja koskevat perustelut ja todisteet.

138 Kuten tämän tuomion 130 kohdassa jo katsottiin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin harjoitti valvontaansa, jolla pyrittiin määrittämään, oliko komissio tehnyt ilmeisen arviointivirheen, eikä ole ilmennyt, että tätä valvontaa harjoitettaessa olisi syyllistytty oikeudelliseen virheeseen.

139 EAEPC:n valitusperusteet, jotka koskevat tulkintavirheitä, on siis hylättävä perusteettomina.

Komission ja Aseprofarin valitusperusteet, jotka koskevat sovellettavan tuomioistuinvalvonnan tason virheellistä tulkintaa

140 Komissio esittää valitusperusteensa kahdessa osassa, joista jälkimmäisen sisältö on pääosin sama kuin yhden Aseprofarin esittämän valitusperusteen sisältö.

141 Komissio väittää valitusperusteensa ensimmäisen osan osalta, että valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei todennut, että perustelut olisivat millään tavalla puutteelliset tai että ilmeinen arviointivirhe olisi tehty, vaan se loi uuden virhekategorian, jota voidaan valvoa, eli ”perusteellisen tutkimuksen puuttumisen”, jota ei sen mukaan tunneta tuomioistuinvalvontaa EY 81 artiklan 3 kohdan yhteydessä koskevassa oikeuskäytännössä. Se viittaa valituksenalaisen tuomion 269, 277, 281, 286 ja 313 kohtaan. Sen mukaan yhteisöjen tuomioistuin ei ole milloinkaan soveltanut ”perusteellisen tutkimuksen puuttumista” koskevaa perustelua, eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin osoittanut ilmeisen arviointivirheen olemassaoloa. Asianmukaisesti määritellyn todistustaakan ja näyttökynnyksen olisi pitänyt saada ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäämään kanne tai ainakin selittämään, missä ilmeinen arviointivirhe oli tehty.

142 GSK vastaa tähän, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin moitti komissiota siitä, ettei tämä arvioinut sen yksityiskohtaisia ja luotettavia argumentteja, millä ei sen mukaan muuteta sen tuomioistuinvalvonnan luonnetta, joka on suoritettava. Kyseisten argumenttien ”arvioimatta” jättäminen kuuluu sen mukaan ilmeisen arviointivirheen valvonnan soveltamisalaan.

143 Valitusperusteensa toisen osan osalta komissio väittää, samoin kuin Aseprofar esittämässään valitusperusteessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ylitti tuomioistuinvalvonnan asianmukaisen tason korvaamalla komission taloudellisen arvioinnin omallaan, toisin kuin se totesi valituksenalaisen tuomion 243 kohdassa. Komissio kritisoi muun muassa valituksenalaisen tuomion 278 kohtaa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että riidanalaisessa päätöksessä ”jätetään – – huomiotta GSK:n perustelut, joiden mukaan sen voittojen merkitystä vähentää niiden kirjauskäytäntö”. Tällaiset perustelut ovat sen mukaan niin niukat, että tämän vuoksi on mahdotonta tietää, mihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa.

144 Aseprofar lisää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt valvoa ilmeisen arviointivirheen olemassaoloa sen sijaan, että se ilmaisi komission mielipiteestä poikkeavan mielipiteen ja korvasi komission arvioinnin omallaan.

145 Samoista syistä kuin komission valitusperusteen ensimmäisen osan osalta GSK kiistää sen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harjoittama valvonta saattoi johtaa komission arvioinnin korvaamiseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioinnilla.

146 Kuten tämän tuomion 85 kohdassa jo muistutettiin, yhteisöjen tuomioistuimet valvovat rajoitetusti monitahoisia taloudellisia arviointeja, jotka komissio on suorittanut. Kyseisten tuomioistuinten valvonta kohdistuu tämän osalta ainoastaan siihen, että menettelyä ja perusteluvelvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että näitä tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin.

147 Tällaista valvontaa harjoittaessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi kuitenkin selvittää, onko komissio perustellut riittävästi riidanalaisen päätöksen (ks. vastaavasti em. asia Remia ym. v. komissio, tuomion 40 kohta ja asia C-7/95 P, Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998, Kok., s. I-3111, 28 ja 29 kohta).

148 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi siis perustellusti selvittää riidanalaisen päätöksen perustelut GSK:n poikkeuslupahakemuksensa tueksi esittämien merkityksellisten tosiseikkoja koskevien perustelujen ja todisteiden osalta.

149 On myös todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tyytyi toteamaan, että komissio ei ollut ottanut huomioon GSK:n kaikkia merkityksellisiä tosiseikkoja koskevia perusteluja ja todisteita, eikä se korvannut komission perusteluja omillaan poikkeusluvan myöntämiseksi.

150 Komission valitusperuste molempine osineen sekä Aseprofarin valitusperuste on siis hylättävä perusteettomina.

Komission ja Aseprofarin valitusperusteet, jotka koskevat puutteellisia perusteluja

151 Komissio väittää, että valituksenalaisen tuomion 263 kohdan perustelut ovat puutteelliset. Kyseisessä kohdassa todetaan seuraavaa:

”On todettava, että GSK:n perustelut ja niiden tueksi esitetyt todisteet vaikuttavat sisällöltään asiaankuuluvilta, luotettavilta ja todennäköisiltä – –, ja niiden sisältöä tukevat puolestaan useat komissiolta peräisin olevien asiakirjojen merkittävät tiedot.”

152 Komissio täsmentää, että valituksenalaisen tuomion 265 ja 266 kohta pahentavat perustelujen puutteellisuutta, ja se korostaa tämän osalta, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi erityisesti kyseisessä 265 kohdassa, että tiedonanto KOM(1998) 588 lopullinen tukee ”osaa [GSK:n] perusteluista ja taloudellisista selvityksistä, jotka sisältyvät niiden tueksi esitettyihin todisteisiin, ja osoittavat siten niiden luotettavuuden ja todenperäisyyden”, ei ole mahdollista määrittää, mitä näistä seikoista todella tuetaan.

153 Komissio lisää, että asiakirja-aineistossa ei ole ensimmäistäkään todistetta, jolla pyrittäisiin osoittamaan, että GSK:ta estetään kasvattamasta tutkimus- ja kehitysbudjettiaan osuudella, joka vastaa hyvin pientä voitonmenetystä, jonka sen tavaroiden rinnakkaiskauppa aiheuttaa.

154 Samalla tavoin Aseprofar väittää muun muassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei selittänyt syitä, joiden vuoksi komission keskeinen näkemys eli se, että syy-yhteyttä rinnakkaiskaupan ja innovaation välillä ei ollut osoitettu, oli virheellinen.

155 Tämän osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 36 artiklan ja 53 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella kuuluvaa perusteluvelvollisuutta (ks. asia C-431/07 P, Bouygues ja Bouygues Télécom v. komissio, tuomio 2.4.2009, Kok., s. I-2665, 42 kohta) ei voida katsoa loukatun esillä olevassa asiassa.

156 On nimittäin korostettava, että valituksenalaisen tuomion 255–259 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toisti GSK:n esittämät tosiseikkoja koskevat eri perustelut ja todisteet. Kyseisen tuomion 261 kohdassa se katsoi, että komissio oli lähinnä tutkinut riidanalaisessa päätöksessä, oliko osoitettu, että rinnakkaiskauppa aiheuttaisi tehokkuuden menetyksiä, eikä se pitänyt välttämättömänä tutkia, oliko myös näytetty toteen, että sopimuksen lauseke 4 aiheuttaisi puolestaan tehokkuuden lisäystä.

157 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi valituksenalaisen tuomion 262 kohdassa, että kun otetaan huomioon GSK:n esittämien tosiseikkoja koskevien perustelujen ja todisteiden merkityksellisyys, komission tutkimusta ei voitu pitää riittävänä tukemaan sen päätelmiä.

158 Kuten tämän tuomion 128 kohdassa jo todettiin, tätä näkemystä seurasi analyysi, joka koski GSK:n tosiseikkoja koskevien perustelujen ja todisteiden merkityksellisyyttä, sekä analyysi rinnakkaiskauppaan liittyvästä tehokkuuden menetyksestä, tämän tehokkuuden menetyksen laajuudesta, sopimuksen lausekkeeseen 4 liittyvästä tehokkuuden lisäyksestä sekä näiden eri seikkojen vertailusta.

159 Komission ja Aseprofarin tämän osalta esittämät valitusperusteet on näin ollen hylättävä perusteettomina.

Komission ja Aseprofarin valitusperusteet, jotka koskevat EY 81 artiklan 3 kohdan muita soveltamisedellytyksiä

160 Komissio kritisoi valituksenalaisen tuomion 309 kohtaa ja katsoo, että valituksenalainen tuomio ei sisällä perusteluja, jotka koskevat edellytystä, joka liittyy rajoituksen ”välttämättömyyteen”.

161 Aseprofar väittää lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki ilmeisen arviointivirheen valituksenalaisen tuomion 235–240 kohdassa, joissa se totesi, että komissio oli keskittänyt tutkimuksensa EY 81 artiklan 3 kohdan ensimmäiseen soveltamisedellytykseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei sen mukaan arvioinut sitä, perustuiko komission tekemä analyysi argumentteihin, joiden mukaan huomattava osa tehokkuuden lisäyksestä välitetään kuluttajille, jotka voivat näin ollen hyötyä siitä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi myös pitänyt sen mukaan tutkia, oliko komissio tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että GSK ei ollut osoittanut, että sen rajoitus oli välttämätön innovaatiolle. Lisäksi toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 315 kohdassa, komission velvollisuutena ei ollut osoittaa vääräksi argumentteja, joita GSK ei ollut esittänyt sen edellytyksen osalta, joka koskee kilpailun huomattavaa rajoittamista.

162 GSK esittää vastauksena, että tuomioistuinvalvonnan tarkoituksena ei ole päättää siitä, olisiko komission pitänyt myöntää poikkeuslupa. Neuvoston asetuksen N:o 17 perusteella ainoastaan komissiolla on toimivalta suorittaa tämä arviointi, mikä selittää sen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin liitti EY 81 artiklan 3 kohdan toisen, kolmannen ja neljännen soveltamisedellytyksen analyysin ensimmäisen soveltamisedellytyksen analyysin lopputulokseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi GSK:n mukaan asianmukaisesti valituksenalaisen tuomion 309 kohdassa, että ”[riidanalaisesta] päätöksestä ja [keskusteluista] ilmenee, että lyhyet päätelmät, jotka komissio on tehnyt käyttäjälle aiheutuvista vaikutuksista, [sopimuksen] lausekkeen 4 välttämättömyydestä ja siitä, että kilpailua ei ole poistettu, perustuvat tehokkuuden lisäyksen olemassaoloa koskevaan päätelmään”, ja kyseisen tuomion 310 kohdassa, että ”koska viimeksi mainittu päätelmä on lainvastainen siltä osin kuin se koskee teknisen kehityksen edistämistä, myös nämä päätelmät ovat pätemättömiä”.

163 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä ei ensinnäkään ole päätöksen, jonka laillisuus se vaaditaan selvittämään, tekijän suorittaman taloudellisen arvioinnin korvaaminen omalla taloudellisella arvioinnillaan. Kuten tämän tuomion 85 kohdassa muistutettiin, yhteisöjen tuomioistuinten harjoittama valvonta komission suorittamien monitahoisten taloudellisten arviointien osalta rajoittuu nimittäin siihen, että menettelyä ja perusteluvelvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että näitä tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin.

164 Kun komissio ei ole esittänyt perusteluja, jotka koskevat yhtä EY 81 artiklan 3 kohdassa asetetuista edellytyksistä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii tällaista valvontaa harjoittaessaan sitä, ovatko tätä edellytystä koskevat komission päätöksen perustelut riittävät.

165 Juuri tämän ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki valituksenalaisen tuomion 309 kohdassa.

166 Toiseksi on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei vääristänyt riidanalaisen päätöksen 187 perustelukappaleen sisältöä, kun se totesi, että komission, joka oli katsonut, että sopimuksen lauseke 4 ei ollut välttämätön, päätelmät olivat riittämättömät, koska ne perustuivat toteamukseen siitä, että tällä määräyksellä ei aiheuteta huomattavaa objektiivista hyötyä.

167 Komission ja Aseprofarin tämän osalta esittämät valitusperusteet on siis hylättävä perusteettomina.

168 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että GSK:n, EAEPC:n, Aseprofarin ja komission tekemät valitukset on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

169 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan silloin, kun valitus on perusteeton tai kun valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti, se päättää oikeudenkäyntikuluista. Saman työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan sen 118 artiklan nojalla muutoksenhakumenettelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Tämän artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätään kuitenkin, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos tähän on erityisiä syitä, yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kumpikin vastaa omista kuluistaan. Saman artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

170 Koska esillä olevissa asioissa GSK, EAEPC, Aseprofar ja komissio ovat kukin hävinneet asiansa, ne vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan näissä asioissa, ja Puolan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) GlaxoSmithKline Services Unlimitedin, aiemmin Glaxo Wellcome plc, Euroopan yhteisöjen komission, European Association of Euro Pharmaceutical Companiesin (EAEPC) ja Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticosin (Aseprofar) tekemät valituksen hylätään.

2) Kukin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

3) Puolan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset